

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI
ODSJEK ZA KONZERVIRANJE I RESTAURIRANJE UMJETNINA

Valentina Bakša

DIPLOMSKI RAD

Zagreb, rujan 2015.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI
ODSJEK ZA KONZERVIRANJE I RESTAURIRANJE UMJETNINA

Diplomski rad:

ZNANSTVENO-ISTRAŽIVAČKI I KONZERVATORSKO-
RESTAURATORSKI RADOVI NA DRVENOJ POLIKROMIRANOJ
SKULPTURI BLAŽENE DJEVICE MARIJE S DJETETOM
IZ POKLONCA U HROMCU

Diplomantica: Valentina Bakša

Mentorica: izv. prof. mr. art. Zvezdana Jembrih

Komentorica: dr. sc. Irina Pucić

Zagreb, rujan 2015.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište u Zagrebu

Akademija likovnih umjetnosti

Odsjek za konzerviranje i restauriranje umjetnina

Smjer: kiparstvo

Područje:	Konzerviranje-restauriranje umjetnina
Polje:	Konzerviranje-restauriranje drvene polikromirane skulpture
Naslov diplomskog rada:	Znanstveno-istraživački i konzervatorsko-restauratorski radovi na drvenoj polikromiranoj skulpturi Blažene Djevice Marije s Djetetom iz poklonca u Hromcu
Studentica:	Valentina Bakša 3320 / R-K
Broj indeksa:	005371
Mentor:	izv. prof. mr. art. Zvezdana Jembrih
Komentor:	dr. sc. Irina Pucić, viša znanstvena suradnica IRB
Broj stranica:	153
Broj fotografija:	183
Broj tablica:	14
Broj grafičkih priloga:	7
Ključne riječi:	drvena polikromirana skulptura, poklonac, prirodno-znanstvena istraživanja, mikroorganizmi, gama zračenje, pigmenti
Datum obrane:	23. rujan 2015.
Povjerenstvo:	izv. prof. mr. art. Andrej Aranicki doc. art. Alen Novoselec izv. prof. dr. sc. Vladan Desnica

Rad je pohranjen u arhivu Akademije likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu, Ilica 85 i na Odsjeku za konzerviranje i restauriranje umjetnina, Zamenhofova 14 u Zagrebu

SAŽETAK

Diplomski rad obuhvaća povijesno-umjetnička i terenska istraživanja, te konzervatorsko-restauratorske radove na skulpturi Blažene Djevice Marije s Djetetom. Teorijski dio rada je usredotočen na prirodno-znanstvena istraživanja vezana uz skulpturu. Skulptura je porijeklom iz sela Hromec, iz župe Sv. Jurja u Đurmancu u Krapinsko-zagorskoj županiji. Izvorno se nalazila u niši poklonca smještenog uz cestu na adresi Hromec 92, pokraj posjeda obitelji Vešligaj. Skulptura nije registrirano ni zaštićeno kulturno dobro.

Povijesno-umjetnička istraživanja pokazala su se zanimljivima jer ova skulptura sadržava u sebi više ikonografskih prikaza: Bezgrešno začćeće, Srce Isusovo i prikaz Kraljice neba. Tijekom terenskih istraživanja – iz razgovora s članovima obitelji Vešligaj i župnikom župe Đurmanec saznale su se pojedinosti o skulpturi i pokloncu u kojemu se skulptura nalazila. Za podatke o povijesti poklonca referiralo se na diplomski rad Marije Elene Lučić s naslovom: Konzervatorsko-restauratorski radovi na transferu fragmenta iz poklonca Blažene Djevice Marije s Djetetom Isusom Kristom, izrađen pod mentorstvom izv. prof. mr. art. Suzane Damiani na Odsjeku za konzerviranje i restauriranje umjetnina Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu 2014. god. O skulpturi nisu postojali nikakvi zapisi niti fotografije.

U okviru ovoga diplomskog rada izvedeni su konzervatorsko-restauratorski radovi, u tijeku kojih je donesena i odluka o uklanjanju preslika te o rekonstrukciji nedostajućih dijelova. Skulptura se vraća u funkciju na svoje izvorno mjesto u poklonac, stoga je donesena odluka o cjelovitim konzervatorsko-restauratorskim radovima na temelju sačuvane forme i sačuvanih stratigrafskih slojeva na skulpturi. Prirodno-znanstvena istraživanja su izvedena na Odsjeku za konzerviranje i restauriranje umjetnina. Radijacijski postupak dezinskecije skulpture proveden je u Laboratoriju za radijacijsku kemiju i dozimetriju Zavoda za kemiju materijala, Instituta Ruđer Bošković u Zagrebu. Provedena su i istraživanja mogućeg utjecaja gama zračenja na pigmente koji se uobičajeno nalaze na skulpturama kao što je ova, s ciljem utvrđivanja eventualnih promjena boja u ovisnosti o dozama zračenja koje mogu biti potrebne za uklanjanje različitih biodegradirajućih agensa (insekata, pljesni ili bakterija). Istraživanjima je utvrđeno da je došlo do određenih promjena boje, međutim iz dobivenih rezultata nije moguće razlikovati doprinose zračenja u odnosu na druge faktore koji također mogu uzrokovati promjene boje, stoga istraživanje treba nastaviti.

SUMMARY

This graduation thesis encompasses an art history and field research, conservation and restoration interventions on the sculpture of Blissful Virgin Mary with Child. The thesis also contains a theoretical part focused on scientific research related to the sculpture. The sculpture originates from the village of Hromec under pastoral jurisdiction of St. George parish in Đurmanec, located in Krapinsko-zagorska county. It was originally placed in the niche of a shrine located on the side of a road on the address Hromec 92, next to Vešligaj family estate. The sculpture is neither a registered nor protected cultural good.

The art history research proved to be interesting because the sculpture contains several iconographic representations: *Sinless conception*, *Heart of Jesus* and the portrait of *Queen of the sky*. During the field research – taking accounts from Vešligaj family and the parish priest of Đurmanec parish we came to know the details about the sculpture and its shrine. The reference for the details on the history of the shrine was the graduation work of Marija Elena Lučić: "Conservator-restorer works on the transfer of a fragment from the shrine of Blissful Virgin Mary with Child Jesus Christ", mentored by Assoc. Prof. M. Art Suzana Damiani on the Department of Conservation and Restoration, Academy of Fine Arts in Zagreb 2014. There were no accounts or photographs of the shrine.

During the conservation and restoration interventions performed as a part of this graduation thesis it was decided to remove the paint overcoat and to reconstruct the missing forms. Since the sculpture will be eventually restored to the shrine complete conservator-restorer works were performed based on remaining form and stratigraphic paint layers on the sculpture. Scientific research was performed at the Department of conservation and restoration of artworks. Radiation desinsection of the sculpture was performed at the Radiation chemistry and dosimetry laboratory of Division for materials Chemistry, Ruđer Bošković Institute. Possible effects of gamma irradiation on selected pigments found on sculptures such as this were also studied. The changes of color in the radiation dose range that might be required to completely remove various biodegrading agents (insects, molds or bacteria). Certain alternations of color were detected but it was not possible to differentiate contribution of radiation from other factors that may have also caused color changes, so the research should be continued.

Sl. 1 Autor nepoznat, skulptura Blažene Djevice Marije s djetetom, 19. st., prednja strana, stanje prije konzervatorsko-restauratorskih radova, fotografiju snimila Valantina Bakša, 2015.g.

Sl. 1 Autor nepoznat, skulptura Blažene Djevice Marije s djetetom, 19. st., prednja strana, stanje nakon konzervatorsko-restauratorskih radova, fotografiju snimila Valantina Bakša, 2015.g.